

Nr 85.

Godkänd av första kammaren den 8 april 1919.

Godkänd av andra kammaren den 8 april 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts under andra huvudtiteln av propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 gjorda framställning angående anslag till byggnadsarbeten m. m. vid statens uppfostringsanstalt å Bona.

(Statsutskottets utlåtande nr 2 B p. 13 och memorial nr 32.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlätna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1919 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels*, för utförande vid statens uppfostringsanstalt å Bona av de av 1918 års lagtima riksdag beslutade byggnadsarbetena, omfattande uppförande av en ny elevavdelning m. m., ävensom för anskaffande, jämväl i enlighet med beslut av 1918 års lagtima riksdag, av vissa inventarier för anstalten, ej mindre av det vid nämnda beslutsfattande för dessa ändamål beräknade beloppet 750,000 kronor å tilläggsstat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisa därå ännu ej anvisade 215,000 kronor, än även för samma ändamål likaledes å tilläggsstat för år 1919 bevilja ytterligare ett reservationsanslag å 650,000 kronor, *dels* för ordnande av anstaltens vattenförhållanden, för vidtagande av åtgärder för tillfredsställande av anstaltens behov av elektrisk energi, för upp-

förande vid anstalten av tvenne tvåfamiljshus samt för utvidgning av anstaltens kontors- och expeditionslokaler, allt i huvudsaklig överensstämmelse med av anstaltens styrelse framlagda förslag, ävenledes å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag å 437,000 kronor, dels ock medgiva, att, därest något av nu nämnda anslag icke skulle behöva fullt tagas i anspråk för de därmed avsedda ändamålen, överskottet må i mån av behov användas till bestridande av de kostnader, till vilkas täckande de övriga anslagen äro avsedda.

Vad först vidkommer det av 1918 års lagtima riksdag beslutade men då ej anvisade anslaget till utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. å 215,000 kronor samt det nu till samma ändamål äskade anslagsbeloppet å 650,000 kronor, finner sig riksdagen, då Eders Kungl. Maj:t i oktober 1918 bemyndigat anstaltens styrelse att uppgöra entreprenadavtal, för vars fullföljande båda dessa belopp äro erforderliga, föranlåten bifalla vad Eders Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit.

Vid behandlingen av frågorna om vattenlednings- och belysningsförhållandenas ordnande å Bona har till riksdagens vederbörande utskott överlämnats dels två av ingenjören vid Stockholms stads vattenverk John Bergström uppgjorda P. M. rörande vattenledningsförhållandena å Bona och behovet av en ny vattenledning därstädes samt rörande kostnaden för utförande av viss del av den föreslagna utvidgningen och kompletteringen av vattenledningen för anstalten, dels ock en skrivelse från elektriska provningsanstalten i Stockholm angående en provisorisk anläggning för belysningsförhållandenas ordnande vid Bona.

Efter att hava påvisat, hurusom de nuvarande anordningarna för tillgodoseende av anstaltens behov av vatten icke vore ur hygienisk synpunkt tillfredsställande, har ingenjören Bergström därefter framhållit, att de utvidgningar, som påginge och som redan utförts vid anstalten, givetvis medförde en ökad vattenförbrukning, som den ursprungliga anläggningen icke kunde tillgodose. Den pump, som nu funnes vid anstalten, en så kallad Worthington-matarepump, vore icke konstruerad för den större uppfodringshöjd, som erfordrades för att med nöjaktigt tryck uppfodra vattnet till de nya elevbyggnaderna m. fl. lägenheter. I den nya sjukstugan kunde sålunda vatten icke nu erhållas till badrummet i övre våningen. Därtill komme, att den i ekonomibyggnaden befintliga reservoaren vore för lågt belägen och av för ringa rymd, 7 kubikmeter, i förhållande till den beräknade maximiförbrukningen av 60 kubikmeter per dygn. Något nämnvärt reservförråd av vatten funnes sålunda icke tillgängligt. Den blivande förbrukningen komme icke att kunna nöjaktigt tillgodoses utan ett nytt pumpverk och en större i vatten-

torn på lämplig höjd förlagd reservoar. Dessutom vore det befintliga pumpverket så förslitet, att ett långvarigare avbrott för reparation eller utbyte av detsamma när som helst kunde inträffa och därmed följande synnerligen stora svårigheter att under tiden på ett nödortfärdigt sätt tillgodose vattenbehovet. Pumpledningen från den vid anstalten belägna kvarndammen vore därjämte för liten och anordnad på ett synnerligen otillfredsställande sätt.

Kostnaden för nedläggandet av de i vattenledningsförslaget ingående rörledningarna till de nya elevbyggnaderna, skolan och verkstadshuset, inkoppling i systemet av den å anstalten befintliga bergbrunnen samt anskaffning och montering av den föreslagna ångpumpen med tillhörande intagsledning beräknades komma att uppgå till 50,000 kronor enligt följande kostnadsberäkning:

520 meter 100-millimeters gjutjärnsledning med läggning, schaktning, tillhörande rördelar, avstängningsventiler, brandposter	kronor 27,000
m. m.	» 900
20 meter 80-millimeters gjutjärnsledning med dito	» 4,500
Servisledningar med avstängningsventiler m. m. samt schaktning och läggning	» 2,000
Bergsprängning	» 11,000
Ångpump med tillhörande intagsledning	» 4,600
Diverse och oförutsedda utgifter	»

Summa kronor 50,000.

Därest det nya pumpverket anskaffades och bergbrunnen inkopplades i rörnätet, komme vattenuppfordringen att bättre säkerställas än nu vore fallet, och genom rörledningarnas framdragande kunde vattenbehovet nödortfärdigen tillgodoses i de förutnämnda byggnaderna. Samtliga de delar, för vilka kostnaderna ovan angivits, vore beräknade att utföras i full överensstämmelse med det framlagda förslaget till vattenledningens komplettering och ombyggnad, så att, därest senare arbetets fullföljande visade sig erforderligt, anknytning till motsvarande delar utan svårighet kunde göras.

I fråga om belysningsförhållandenas ordnande vid anstalten har Elektriska provningsanstalten meddelat, att en provisorisk anläggning kunde ordnas på så sätt, att man tillsvidare inskränkte belastningen till det minsta möjliga genom att endast använda belysning och slopa de motorer, som funnes upptagna i en av provningsanstalten lämnad utredning den 8 november 1918. Härigenom bleve transformatorn för anslutningen till Motala ströms kraft-a.-b. betydligt billigare, varjämte

kostnaderna för installationen inom anstalten högst avsevärt minskades. Kostnaden för högspänningslinjen bleve däremot ungefär densamma.

Anslutningen till kraftbolaget och linjen vore emellertid nödvändig för att tillgodose de nya behoven av belysning, enär de kraftkällor, som för närvarande funnos, knappt motsvarade det nuvarande behovet.

Högspänningslinjen vore avsedd att utföras medelst järnledningar. Även om kopparpriset inom närmaste tiden skulle nedgå till normala värden, vore det likväl — under förutsättning att järnpriset sjönke i ungefär motsvarande grad — lämpligast att utföra linjen av järn, då avståndet vore relativt kort, spänningen hög och kraftbeloppet obetydligt, varför linjeförlusterna i alla händelser bleve mycket små.

För den provisoriska anläggningen borde likströmssystemet tillsväradare bibehållas alldeles oförändrat, så att några kostnader för omändringen ej uppstode.

Under förutsättning att anläggningen utfördes på detta sätt, kunde kostnaderna beräknas bliva cirka 65,000 kronor. Detta vore räknat med för dagen gällande pris. Då emellertid anläggningen icke syntes behöva komma till utförande förrän i sommar, vore utsikt, att prisen till dess kunde väsentligt nedgå.

De föreslagna provisoriska anläggningarna bröte icke mot planen för den definitiva anläggningen, utan kunde med lätthet infogas såsom en del av denna. Den enda del av den provisoriska anläggningen, som kunde komma att behöva utbytas, vore transformatorn, vilken i framtiden behövde bytas ut mot en större sådan — ett byte, som dock borde kunna ske utan nämnvärd ekonomisk förlust.

På grund av den sålunda i ärendet förebragta utredningen har riksdagen funnit skäligt medgiva, att såväl vatten- som elektricitetsanläggningen kommer till utförande i den omfattning, som i ovanberörda P. M. och skrivelse angivits. Då riksdagen jämväl funnit kostnaderna för anläggningarnas utförande rimliga, har riksdagen ansett sig böra bevilja det härför erforderliga beloppet, 115,000 kronor.

Beträffande slutligen de till uppförande föreslagna tvåfamiljshusen samt den ifrågasatta utvidgningen av anstaltens kontors- och expeditiionslokaler har riksdagen funnit sig böra anvisa de av Eders Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskade anslagsbeloppen.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen *dels* för utförande vid statens uppfostringsanstalt å Bona av de av 1918 års lagtima riksdag beslutade byggnadsarbetena, omfattande uppförande av en ny elevavdelning m. m., ävensom för anskaffande, jämväl i enlighet med

beslut av 1918 års lagtima riksdag, av vissa inventarier för anstalten, ej mindre av det vid nämnda besluts fattande för dessa ändamål beräknade beloppet 750,000 kronor å tilläggsstat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisat därå ännu ej anvisade 215,000 kronor än även för samma ändamål likaledes å tilläggsstat för år 1919 beviljat ytterligare ett reservationsanslag å 650,000 kronor,

dels för ordnande av anstaltens vattenförhållanden samt för vidtagande av åtgärder för tillfredsställelse av anstaltens behov av elektrisk energi i enlighet med vad riksdagen här ovan angivit å tilläggstat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag å 115,000 kronor,

dels för uppförande vid anstalten av tvenne tvåfamiljshus samt för utvidgning av anstaltens kontors- och expeditiionslokaler, allt i huvudsaklig överensstämmelse med av anstaltens styrelse framlagda förslag, ävenledes å tilläggsstat för år 1919 beviljat ett reservationsanslag å 92,000 kronor,

dels ock medgivit, att, därest något av nu nämnda anslag icke skulle behöva fullt tagas i anspråk för de därmed avsedda ändamålen, överskottet må i mån av behov användas till bestridande av de kostnader, till vilkas täckande de övriga anslagen äro avsedda.

Stockholm den 8 april 1919.

Med undersåttlig vördnad.